

A NAPSUGÁRZÁS-MÉRÉSÉNEK HIBÁJA

A napsugárzásból származó energia a Föld hőmérsékleti és légnyomási eloszlásának meghatározója és ezen keresztül a légköri cirkuláció mozgatója. Kielégítő pontosságú mérése ezért a meteorológusok alapvető feladatai közé tartozik. A napsugárzás-mérések jelentősége korunkban egyre inkább növekszik, mivel egyrészt az emberi tevékenység a levegő elszennyezése útján módosíthatja az ún. sugárzási mérleget (a rendszerbe beérkező, illetve kimenő sugárzás különbsége), másrészt a nem megújuló energiahordozók pótlására az ember a Naptól érkező energiát közvetlenül szolgáltatába kívánja állítani. Ezen kívül a napsugárzás intenzitásának pontos figyelembevétele az agrár-ökológiai potenciál felmérésénél is elengedhetetlen.

A rövidhullámú, direkt napsugárzás intenzitásának mérése ún. pirheliométerekkel történik. A különböző geometriai felépítésű pirheliométerek azonban eltérő eredményeket adnak, mivel a cirkumszoláris sugárzás esetről esetre különböző módon befolyásolja a mérések pontosságát. Az igen pontos mérésekhez célszerű ezért a hibát kiküszöbölni, illetve a lehető legkisebbre csökkenteni.

Major György (Központi Légkörfizikai Intézet) „A napsugárzásmérők hitelesítésekor fellépő cirkumszoláris hiba kiküszöbölése” c. doktori értekezésében pontosan ezt a célt tűzte ki maga elé. Különböző mérési adatok felhasználásával munkája során olyan elméleti modellt fejlesztett ki, amelynek segítségével a cirkumszoláris korrekció a direkt sugárzás 0,1%-ánál kisebb hibával számítható ki. Így eljárása biztosítja a különböző geometriával rendelkező pirheliométerek közötti cirkumszoláris eltérések csaknem teljes kiküszöbölését.

Az értekezés nyilvános vitájára 1981. május 19-én került sor a Magyar Tudományos Akadémia székházában. A disszertáció hivatalos bírálói **ALMÁR IVÁN**, a fizikai tudományok doktora, **DOBOSI ZOLTÁN**, a földtudományok doktora és **RÁKÓCZI FERENC**, a földtudományok kandidátusa voltak. Az opponensek, a bíráló bizottság tagjai, valamint a felszólalók egyöntetűen aláhúzták a munka nagy jelentőségét és hangsúlyozták **MAJOR GYÖRGY** kutatói érdemeit. Ennek alapján a bizottság javasolta a földtudományok doktora fokozat odaítélését.

MÉSZÁROS ERNŐ
A FÖLDTUDOMÁNYOK DOKTORA

